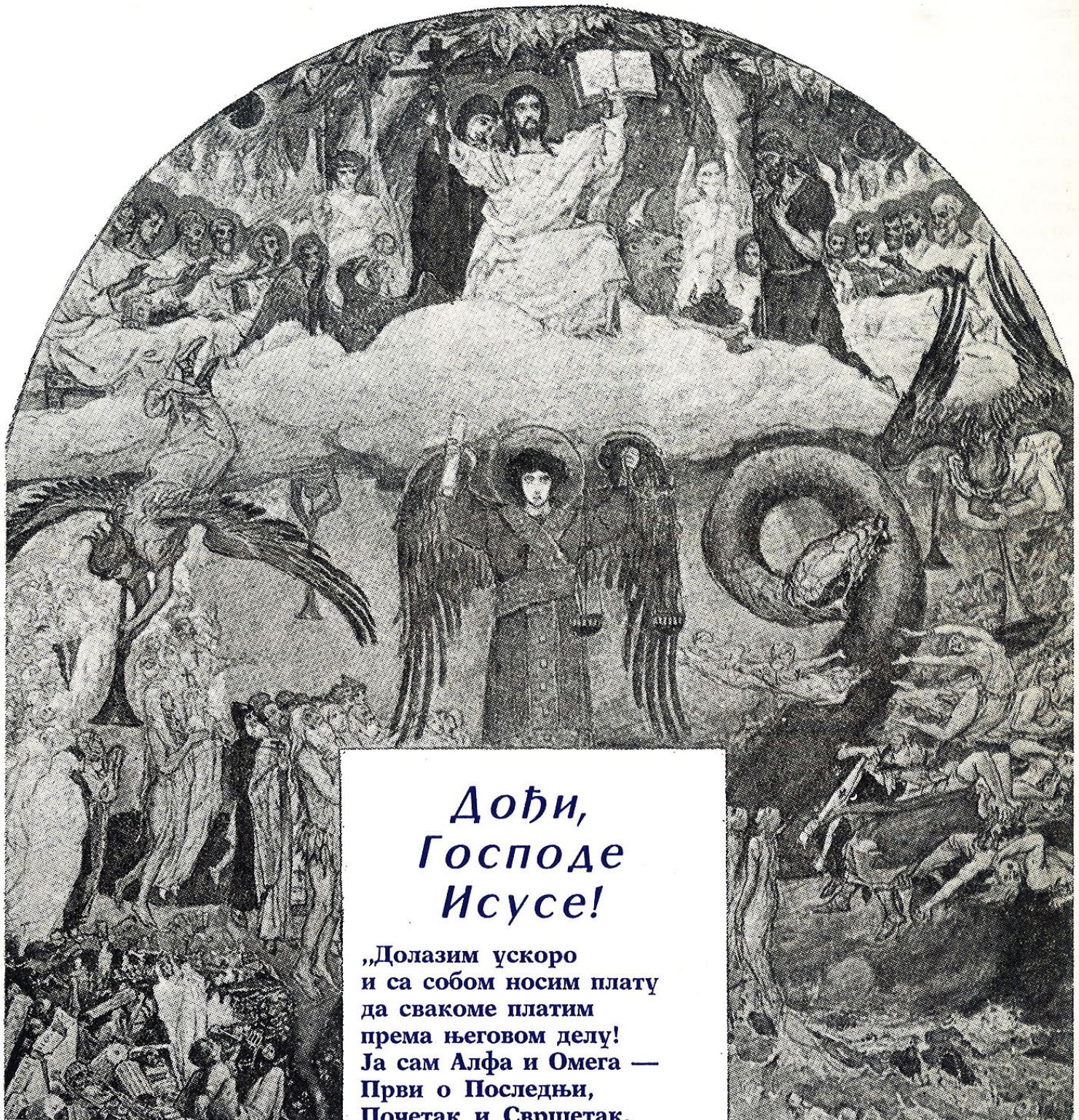

Каленик

издање
шумадијске
епархије

3

*Дођи,
Господе
Исусе!*

„Долазим үскоро
и са собом носим плату
да свакоме платим
према његовом делу!
Ја сам Алфа и Омега —
Први о Последњи,
Почетак и Свршетак.

Блажени су
који перу своје хаљине
да тако стекну право
на дрво живота,
и да могу ући
у град на врата.
А напољу остају
пси и врачари, блудници

и убице, идолопоклонци,
и сви који воле лаж,
и говоре лаж.
...
И ко слуша нека каже:
д о ђ и .
Ко је жедан нека дође,
ко хоће нека үзме

воду живота бадава.
...
Да, долазим үбрзо. —
А м и н,
дођи, Господе Исусе!”

(Из Откривења Јовановог
22 : 12 — 15, 17, 20.)

Поема о страдању и бесмртности

Сунце се данас замрачило,
небо се наоблачило,
а муње севају,
громови небом грме,
читава висиона трне,
а земља препуна страха
пучи и стење,
гробови се отварају,
мртви вакрсавају,
руши се камење — мраморно стење,
звеса црквена у сред храма,
цепа се сама.
Све се руши и кида,
о, страхоте, о, славе,
али и стида!...

Где су тужиоци,
саборци Кајафе и Ане,
где су гомиле садукеја
и лукавих фарисеја?...
Где је маса
што се повија и таласа
у делиријуму беса?
Све се разбежало
пред снагом и казном небеса...

Над Јерусалимом је завладала тама,
као да и она сама
хоче да покрије све грехе
и заблуде
почевши од Јуде среброљупца
и издајника,
док чета коњаника —
римских легионара,
занетих сањара
о земаљској власти и моћи,
корача у неповрат,
одакле неће доћи.

У смирај дана,
на прагу ноћи,
у белој тунуци римског игемона,
Ионтије Пилат
ослушкује, са свог судијског трона,
јеџаје разуларене гомиле
које руше древне могиле,
тражећи спас у Соломоновом храму,
али и тамо сусрећу таму.

Голгота са три стуба,
тамом обавита и слита:
у један грч патње,
хладног самртног зноја,
без повоја,
да обавије обест Јудеја
и необузданых фарисеја,
њихове заблуде и лажи,

Голгота се данас снажи
речима распетог Христа:
— Мајко, ево ти сина!
— Сине, ево мајке твоје!
То Богочовек последњи завет поје,
као са недокучивих висина —
у име Оца, за славу Сина.

Потекла је крв божанска — румена,
која постаде светог причешћа тајна,
док једна звезда сјајна
стидљиво небом кружи,
и хоће да пружи
светлост над главом Христа,
да се заблиста ореол бесмртности
Човека и Бога,
људског Спаситеља
и Искупитеља
грехова свих људи,
без обзира на расу
и друштвену класу,
јер Он је распет —
за цели свет.

Уморне кохорте паганског Рима,
са светином јеврејском,
погнуте главе корачају,
дошаптавају,
као да знају,
да покрај крста
побожне клече жене,
моле и ридају,
сузама ране видију,
срца им бију,
а јеџаји као да крију
терета снажног сплет,
док Богочовек распет,
поново, после оцта и жучи,
даље да се не мучи,
на Крсту се савио
и прозборио:
— Боже мој, Боже мој,
— Зашто си ме оставио?!...

То рече Божји Син,
у свему невин, као миризни крин,
глава му клону
а Мајку бону
савлада јеџај и вреле сузе:
— Сине једини,
зашто те Отац себи од мене узе?!...

Затим се поче вршити оно,
што су пророци прорицали
и написали:
Не ломе се Богочовека колена,
већ само ребра копљем пробадају,
да сви сазнају,
да се осведоче,
Спаситељ је своју крв пролио,
да би све нас искупио
од греха прародитеља,
и наших необузданих жеља,
за сласну пролазност,
за необуздану радост тренутка,
а не вечности,
о, јада нашег и жалости...

Вечерњи лахор
полако повија белу тогу,
то, као да се Пилат моли Богу
и пере руке од крви невине
у жељи да се вине
у заборава загрљај,
али, о, игемоне, знај,
слабост те је оборила
пред ноге занетих рабина,
судијо римски, схвати,
осудио си Божијег Сина.

И док се Пилат сам са собом бори,
првосвештеник Ана и Кајафа —
један другога кори,
за све, што за сребренике учинише,
па још и више,
Вараву, разбојника, ослободише,
а крв невиног Христа пролише.
О, шта клика безумника створи!
Обори Истину живу
а прихвати пролазност сиву...

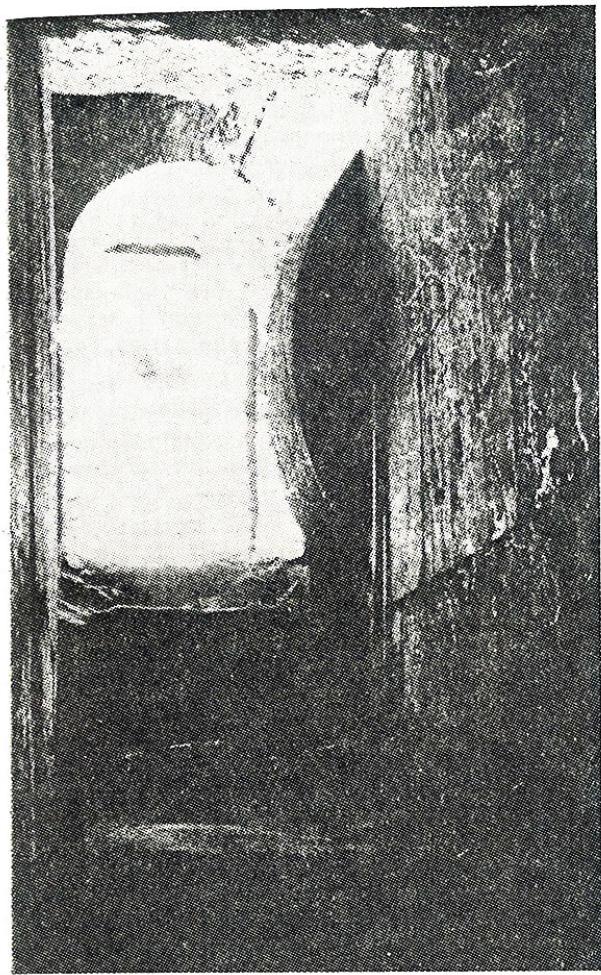
Па, ако и ово доба нашег живота,
неће да схвати, да је Голгота
за све људи
вечита — жива ономена,
и да прихвати Велики петак
као почетак
страдања,
тада, одрецимо се варљивог сања
а похитамо у сусрет Богу
Оцу и Његовом распетом Сину
и Духу Светоме,
што над свима обитава,
у страдању је праштање,
али и ВАСКРС, и слава...

Погнимо главе...
и, прићимо светој Плаштаници,
целивајмо срцем и мишљу
распетог Христа,
а наша вера нека се оснажи
и заблиста,
да нам душа постане чиста,
за будуће и лепше дане,
да после страдања ВАСКРС осване
и да остане код свију нас;
прићимо,
зове нас Христос — Божански спас...

Маринко М. Весин

Уз слику
на насловној страни:

ПОСЛЕДЊИ СУД — СУД БОЖИЈИ, нацрт за фреску у Саборној цркви св. Владимира у Кијеву, дело познатог руског уметника Виктора Михајловича Васњецова (1848—1926) живописца и графичара, ученика И. Н. Крамског. Васњецов је од 1885. до 1896. г. руководио радовима на живописању Владимирске саборне цркве у Кијеву.

Васкрсна радост

Поглед из унутрашњости старе јеврејске гробнице: види се део великог камена кружног облика испред улаза; овај камен је ваљањем (котрљањем) доноћен у положај да затвори улаз у гробницу. (На слици је улаз у породичну гробницу цара Ирода која је саграђена у 1. веку пре Христа).

Ко је први изрекао речи велике васкрсне радости? Анђели! Ко је први објавио вест о рођењу Господа Исуса Христа? Анђели! „Не бојте се, рече анђeo витлејемским пастирима који су стражарили код свога стада, јер гле, јављам вам велику радост која ће бити свему народу, зато што вам се данас родио Спаситељ у Давидовом граду, који је Христос Господ” (Лука 2:10—11). Тако су исто небеске силе прве објавиле и васкрсење Господа.

Не очекујући ништа необично, же-не галилејске, пријатељице и рођаке пресвете Богомајке, у недељу рано „док је још био мрак” (Јован 20:1), ишли су ка гробу у Гетсиманском врту носећи собом мирисно уље да би завршиле помазивање Спаситељевог тела, пошто нису могле то да учине у петак, јер било је касно — почeo је сабат.

Њих није бринуло ништа особито, већ само чињеница да је велики округли камен који затвараше гробницу био исувише тежак, да га оне све заједно (а било их је најмање пет) не би могле одвлаћати са улаза гробнице. „Ко ће нам одвлаћати камен са врата гроба?” С том бригом и са бо-

лом за вољеним светим Учитељем, кога тако неправедно и свирепо и подмукло убише њихови народни прваци, оне дођоше до гроба. — А тада неочекивано поче као огањ да захвата прво њих, па остале, па онда шире кругове Христових ранијих слушалаца и очевидаца његових дела, да би се проширило из Јерусалима по Јудеји, па по Галилеји, Самарији “и све до краја земље”.

Прво: Оне „нађоше камен одваљан од гроба”. Друго: Оне уђоше у гробницу али „не нађоше тело Господа Исуса”. Треће: Док су „биле у недоумици због тога, гле, два човека у сјајној одећи стадоше пред њих”. Поншто су биле уплашене и обориле лице земљи, оне су чуле најсензационалнију вест коју је свет икада чуо: „Што тражите живога међу мртвима? Нема га овде, јер васкрсао је; сетите се како вам је рекао док је још био у Галилеји...” Као без душе и у страху и ван себе од збуњености, оне отрчаше да јаве апостолима. Али апостолима „се ове речи училише као празна шала и нису им веровали”. Идући корак био је провеђавање. Двојица трче на гроб, Петар и Јован. Шта налазе: платнене заво-

је где леже, а убрус, који је био на Исусовој глави, није лежао са завојима, него је посебно био савијен на једном месту”. Све је, дакле, било на истом месту, савијено као што беше на телу. Само је тело на неописан начин ишчезло не померивши их. И „изишавши побегоше од гроба, каже еванђелист, јер их је трепет и страх обузeo; и никоме ништа не рекоше; јер се бојаху”.

Тада почеле стизати још чудесније и запаљујуће вести. Јавио се Господ Марији из Магдале, јавио се затим Луки и Клеопи, јавио се Јакову, јавио се Петру и најпосле увече истога дана јавио се свима заједно. „Када су врата била затворена где су ученици били, због страха од Јудејца, дође Исус, па стаде на средину и рече им: мир вам”. Мислило би се: сада су сви били начисто шта се десило, али, не! Они беху „збуњени и уплашени, мишљаху да гледају духа. И рече им: што сте тако збуњени и зашто се јавља сумња у вашим срцима? Погледајте моје руке и моје ноге — ја сам главом. Опипајте ме и видите, јер дух нема меса и костију — као што видите да ја имам”. Но, тек када узе да једе пред њима, тек тада страх и сумња уступише места васкрсној радости. „Нато се обрадоваше ученици што су видели Господа”. Тиме се испуни обећање које им даде на Велики четвртак говорећи: „Тако сте и ви сада жалосни; али видећу вас опет, па ће се ваше срце радовати, и ту вашу радост не може вам нико узети” (Јован 16:22).

То је васкрсна радост којом се испунише апостоли, па они њоме после испунише свет. Црква је у духу трајно радосништво Васкрса. Њена проповед укратко је: Христос васкрсе! Апостоли су сведоци да вајстину васкрсе Христос! Не бојте се смрти — јер Христос васкрсе! Пазимо се од греха, јер Христос васкрсе — значи има греха, има суда Божијега! Можемо изгубити све, па опет да не будемо тужни, ни сироти ако Христа имамо — јер је он заиста наш гарант, наше јамство, наше богатство, наш мир, наша нада и наше обећање, наша крајња победа — јер би „прослављен” када васкрсе. Сваки хришћанин је вазда испуњен васкрсном радошћу, јер из ње извире снага коју безбожници не могу да схвате. Христос је наша снага и наша неотуђива радост: „Радујте се народи и веселите се:

„Христос васкрсе из мртвих” — вајстину васкрсе Господ!

Рајко Обрадовић

Осведочење Томино, сликао Герит ван Хонхорст око 1617.
Музеј Прадо, Мадрид

Размишљања о васкрсењу Христовом и нашем свеопштем васкрсењу

Можемо изгубити све,
па опет
да не будемо тужни,
ни сироти,
ако Христа имамо.

Прави хришћанин
је вазда испуњен
ускrsном радошћу,
а из ње извире снага
коју незнабоши
не могу да схвате.
Христос је наша снага
и наша неотуђива радост!

„Радујте се народи
и веселите се:
Христос је устао из мртвих“
— јустину устао је Господ!

Питање о васкрсењу из мртвих спала у област најважнијих питања наше живота. Зашто? Зато јер је оно полазна тачка у одговору на три животна питања са којима се свако кад-тад среће: ко смо, одакле смо и куда идемо? Без Христовог васкрсења наша вера је потпуно беспредметна. Ако васкрсење из мртвих нема, тада религија нема смисла, тада ни живот нема смисла и, на kraју kraјева, тада нема разлике између веровања и неверовања.

Често нам се приписује да је религија бајка и слично томе, па према томе и сваки помен о васкрсењу је само део те „бајке“. Али ако је за верујућег човека васкрсење чињеница, реалност и Истина, тада све остало постаје далеко већа бајка (неко што атеисти то назаја за васкрсење приписују) и губи се трагом бесмисла.

Пажљиво размотримо те речи: васкрсење Христово и васкрсење из мртвих; а онда погледајмо стварност и оно што нам та стварност свакодневно доноси, и чиме нас окружује. Шта је заправо та стварност? Можда напредак, или успех, или материјалне вредности које поседујемо, можда љубав или алкохол чак? Од свега тога смо већ и сити и пресити, и свега нам је помало доста. Све чекове тежње су се, упркос стварности, показале незадовољавајуће. Многи су покушали са разноразним протестима. Али то не доноси никакав резултат. Погледајмо само младу генерацију широм света. Шта запажамо? Свеопште незадовољство, сталну побуну против постојећих вредности, отуђеност од породице, друштва, а све као резултат отуђености од сопствене личности. Многи су се у својим тражењима окренули разноразним источњачким религијама, боље речено: разним философско-стичким системима, и не ретко ипак налазе привремену утеху. Но да ли је то решење, и да ли уопште и постоји неко решење? Лавиринт у коме смо се нашли упорно захтева одговор на питање о васкрсењу. Уопште није случајно да се баш деца из нерелигиозних породица интересују тим питањем, јер то је последњи вид до кога долазе после свих пролазности и празнина у животу. Стварност смо, дакле, видели шта је, а сада нам је остало васкрсење као једини задовољавајући и једини могући одговор на сва питања и све сумње. Нећemo погрешити ако стварност сведемо на патњу и борбу коју свако од нас, неко мање неко више, води све време живота на земљи. Ако је ово око нас једина стварност, онда после смрти прелазимо у једно велико и шта, а то је не само бајка, него пре свега и логичка и психолошка немогућност. Зашто? Зато што ако би се нашом смрћу све завршило, тада више ни живот не би био живот него само тихо умирање које почиње већ првог дана по рођењу. Само једна реч уноси светлост у тмину лутања од рођења до смрти, а то је ВАСКРСЕЊЕ. Христовим васкрсењем побеђена је смрт, а нама дајмо јамство да ће мо и ми И ДУШОМ И ТЕЛОМ васкрснути.

Ако васкрсења нема, тада се све жртве и сва страдања губе у ништавилу овогемаљске пролазности. Так чињеницом да је васкрсли Христос укинуо власт смрти над нама, многострука мука и патња човечанства добија смисао. О ЖИВОТУ СЕ С ПУНИМ ПРАВОМ МОЖЕ ГОВОРИТИ ТЕК ТАДА, АКО СЕ СА СМРЋУ

СВЕ НЕ ЗАВРШАВА. ЧВРСТА ВЕРА
У ТО ОСЛОБАБА ОД СВАКОГ СТРАХА!

Како се срести са вакрслим Господом? Пружити му места у нашем срцу, јер прво што морамо да урадимо на путу сретања са Христом јесте духовни преображај. Господ ће нам сам помоћи, јер јачег мотива за унутрашњи преображај од вакрсења нема! Али, да ли смемо затворити веру у вакрслог Господа у себи? НЕ и НЕ! Сетимо се Христових речи које је по вакрсењу упутио својим ученицима: „Идите и начините све народе мојим ученицима, крстећи их у име Оца, Сина и Духа Светога (Мт. 28:19)“. Шта значе те речи? Онај ко је видео и чуо вакрслог Христа он то не сме у себи тајити, него је дужан да то објави, баш онако како су то чинили апостоли, а после њих милиони и милиони других сведока вакрсења. Данас смо баш ми ти који смо позвани да сведочимо истину вакрсења. Господ Исус Христос је Спаситељ свете који је дошао да све људе свих времена ослободи од власти грешка и смрти. Може ли човек који то зна остати равнодушан? Може ли човек мирно гледати како људи који не познају Христа узалуд у тмини

траже смисао животу? Честа се устручавамо да онаме који не зна за вакрслог Господа пружимо руку. Мислимо да тиме чувамо нашу веру. А помислимо само да ли је Марија Магдалена могла отићи од гроба Христовог а да није саопштила радосну вест? Да ли је било какав страх могао да спречи апостоле да свету саопште истину о вакрсењу? Све претње и сви страхови су бескрајно смешни и ништавни ако их супротставимо истини о вакрсењу.

На свима који верују у вакрсење Христово лежи велика одговорност. Свако од нас мора ту радосну вест да шири, а не да је у себи чува. Свакако, како и где може. Да смо ми, уместо Марије Магдалине, стајали онда испред празног гроба Христовог, и да смо дошли до убеђења да је гроб празан јер је Христос вакрсао, тада бисмо ми добили задатак да идемо и објавимо ту вест.

Нека нам подари вакрсли Христос истину и снагу сведока Његовог вакрсења, да радосним покликом можемо свима објавити:

ХРИСТОС ВАКРСЕ!

ДДММ.

ПАЗИМО НА ПУТОКАЗЕ —
ИДИМО БОЉИМ ПУТЕМ!

... Зашто се чудимо
и јадикујемо због невоља
које нас сналазе?
Нисмо ли и сами
виновници тога? ...

Приберимо у свом сећању
колике ли су само
псовке изговорене
у несвесној и свесној
мржњи и према Богу!
А свака таква псовка
је „молитва“ за казну —
што си тражио добио си:

Можда се ово и не односи
на тебе, можда ти
и не учествујеш
у општем псовачком злу,
али шта си учинио
да се оно не шири?
Није доволно само
зло не чинити, него га
треба и спречавати.
Као што није лаж само
говорење неистине него
и прећуткивање истине
која ти је позната! ...

Није све ово,
што нас сналази, освета
некој путоказ (скупо плаћени)
да се бољим путем иде!
Ако ли, ипак,
такве путоказе не видимо,
пројуривши покрај њих
у преброј животној вожњи,
последице ћемо опет
сами сносити.

Св. Григорије Богослов

О Светом Духу

Дух Свети, дакле, увек беше, и јесте и биће; нити поче нити ће престати, него је увек с Оцем и Сином сврстан и убројан. Јер нити је приликовало Оцу да буде икада без Сина, нити Сину без Духа, јер би иначе божанство веома много изгубило у вредности, да је тобоже, до пунога савршенства дошло тек пошто се предомислило. Дух, дакле, свакда беше онај којега други примају, а не који сам прима; који усавршује, а не који бива усавршаван; који испуњује, а не који се испуњује; који освећује, а не који се освећује; који боготвори, а не који бива боготворен; свакда је један и исти са собом и с оним с којима је сврстан. Невидљив је, без времена, необухватљив, непромењив, без каквоће, без количине, без обличја, неопипљив, сам од себе покретан, свакда покретан, сам од себе слободан; сам од себе силен, свесилен, иако се све што је Духово преноси на први узрок исто онако као и све што је Синовљево. Живот је и живот твори, светлост је и светлост даје. Од себе је добар

и извор је доброте. Дух је прави, владаљачки, господњи, који шаље, одваја, чини себи храм, упућује, дела како хоће, раздељује благодати. Дух је усиновљења, истине, мудрости, разумма, знање, побожности, савета, крепости, страха, као што је то набројано. Њиме се Отац познаје и Син се прославља, и само се од њих познаје; једно сврставање, служба једна, поклоњење, сила, савршенство, освећење. Али што да говорим даље: све што има Отац Синовљево је, осим нерођености; све што има Син Духово је, осим рођености. Али нерођеност не чине различита бића, него су то по мојем мишљењу разлике у истом бићу.

Овај Дух гради заједно са Сином и твар и вакрсење. О томе нека те увери ово: Речју Божјом небеса се утврдише, и Духом уста његових сва сила њихова; Дух Божји који ме створи, и дах Сведржитеља који ме учи; затим још: послаћеш Духа својега и биће саздана, и обновићеш лице земљи. Он гради и духовно прерођење. О томе нека те увери ово:

нико не може видети ни примити царство, ако се наново не роди Духом одозго, и ако се не очисти од првога рођења, које је тајна ноћи, поновним извајањем на дану и светлости, којим бива извајан сваки за себе. Овај Дух, премудри и пун човекољубља, ако узме пастира, чини га свирачем који растерије зле духове, и показује у њему израильскога цара. Ако узме козара који дудове гриска, претвара га у пророка. Сети се Давида и Амоса. Ако узме довитљиво момче, чини га судијом старшинама. Доказ је онај Данило који је победио лавове у јами. Ако нађе рибара, үлови у мрежу Христову оне који читав свет хватају у мрежу Речи. Узми, на пример, Петра и Андрију и синове громове, који загрмеше духовне ствари. Ако царинике, придобије их за ученике и чини их кунцима душа. То доказује Матеј: јуче цариник а данас еванђелист. Ако ватрене гониоце, мења њихову ревност, и Савле претвара у Павле, да толико достигну у побожности колико их затече у злу. Ово је у исти мах и дух кротости и лутње на оне који греше. Гледајмо, дакле, да га осетимо као кротка, а не гневна, те признајемо његово достојанство и избегавајмо хуљење, и немојмо желети да га видимо како се гневи без опроштаја. Он и мене чини смелим проповедником пред вама. Ако, дакле, добро прођем, хвала Богу; ако зло прођем, и за то хвала. Оно прво зато да поштеди оне који ме mrзе, а ово друго да будем посвећен, тако да и награду примим за свештено дејствовање еванђеља, а то је да пролијем своју крв.

(С грчког превео
Иринеј, епископ бачки)

Свето писмо нам јасно говори да се доласком Спаситеља на земљу и силаском Светог Духа на апостоле завршила историја Откривења. У Његовом учењу дата је људима сва истина, која им је потребна у њиховом земаљском животу, ради постизања вечног живота и спасења. Дожавши на земљу, да сведочи „истину“ (Јн. 18:37) и да буде „светлост свету“ (Јн. 8:12), Господ Исус Христос, оваплоћена Истина, у лицу Својих ученика јавио је људима све што је чуо од Оца: „Јер вам све казах што чух од Оца Свога“ (Јн. 15:15), јер „... вама је дано да знate тајне царства небескога“ (Мт. 13:11).

Сва тајна хришћанске вере је у Цркви,* сва тајна Цркве је у Богочовеку; сва тајна Богочовека је у томе што се Бог јави у телу. Стога је Еванђеље Богочовека Господа Исуса

Христа сажето у овим речима: „Велика је тајна побожности: Бог се јави у телу“ (І Тим. 3:16). „Бог је јави у телу“, — у томе је, вели Златоусти, сваки домострој нашег спасења, јер сваки апостол Павле свуда домострој нашег спасења назива тајном. И с правом, јер она ни анђелима није била откријена. А открива се само кроз Цркву. Са Богочовеком Господом Христом, као са Главом својом, Црква је постала најсавршеније и највредније биће у свима световима. И све што је Божје постало је заувек људско у Цркви.

Као што је личност Богочовека Христа једна и јединствена, тако је и Црква, Њиме и у њему и на њему основана, једна и јединствена. А јединство Цркве следи из јединства личности Богочовека Господа Христа. Зато попут светих апостола, све-

Неизмењиви
образац
вере

ПОВОДОМ 1600-ГОДИШЊИЦЕ
ДРУГОГ СВЕТОГ ВАСЕЉЕНСКОГ
САБОРА

ти оци и учитељи Цркве богоумдро и ревносно исповедају јединство и јединственост Цркве православне. Стога је појмљива велика ревност светих отаца Цркве при сваком одвајању и одпадању од Цркве, као и њихов строги однос према јересима и расколима. У том погледу од изузетне су важности свети Васељенски и Помесни сабори. По њиховом богоумдром духу и ставу, Црква је не само једна него и једина. По својој Богочовечанској природи, Црква је једна и једина, као што је Богочовек Христос — један и једини. Отуда раздељење — деоба Цркве, суштински је немогућа. Раздељења Цркве никада није било, нити га може бити, а бивала су и биваће отпадања од Цркве, као што сасушене и бесплодне лозе отпадају са Богочовечансоког Чокота — Господа Исуса Христа (ср. Јн. 15:1—6).

Од једне једине нераздељиве Цркве Христове, у разна времена, одвајали су се и отпадали разни јеретици, расколници, новатори учења вечних истине и др., и тиме престајали да буду чланови једне, свете, саборне, апостолске и нераздељиве Цркве Христове.

Појава разних јеретика и раскол-
ника условила је сазивање и одржа-
вање Васељенских сабора на којима
је цела Црква узимала учешћа. Пра-
вославна црква признаје првих се-
дам Васељенских сабора, који су
држани у времену од 325. до 787. го-
дине.

Ове године света Православна црква слави 1600-годишњицу II васељенског сабора, који је био сазван у Цариграду 381. године.

Повод за сазивање Сабора

Из Аријанског учења о Сину Божијем да је Он створен и да није раван Оцу, које је осуђено на I васељенском сабору 325. у Никеји, произашло је исто учење и о Духу Светом; да је Он нижи од Оца и Сина, и да Њему не припада слава и божанство Оца и Сина. Први који је истакао ово учење о Светом Духу био је Македоније, епископ цариградски (од 343. године), који поче учити да је Дух Свети оруђе које слави Оца и Сина. После њега његов ђакон, касније епископ никомидијски Маратоније, заступао је мишљење да је Дух Свети не само мањи од Оца и Сина, него је Он и створ Синовљев и слуга Оца и Сина. Због оваквог учења македонијевце називају духоборци има. Први који беше устао против дубородаца беше Атанасије Велики, и

њему се придружише Василије Велики, Григорије Назијански и Григорије Нисијски и други, који су бранили божанство Сина и божанство Духа.

Ново учење Македонијево изазвало је велике препирке. Када је цар Теодосије дошао на престо у Цариград — био је поражен. Свуда и на сваком месту: на улицама, трговима, велико и мало, учени и неуки, водили су препирке о највишим хришћанским тајнама. Чак су спорови хришћана служили за теме многобожачким позоришним комадима. Све ово је веома забринуло цара Теодосија који је био строго православан. Он нареди да се храмови отму од аријанаца, а за епископа цариградског дозведе Григорија Назијанзина 380. године, кога су православни из Азије 379. послали у Цариград, да подигне тамо пало православље, што је успешно и извршио.

Цар Теодосије сазове у Цариграду 381. године, Васељенски сабор, на који је дошло 150 православних епископа и 36 македонијевских. Међу православнима беху најугледнији Мелетије, архиепископ антохијски, Тимотеј, архиепископ Александријски, Григорије Нисијски, Диодор Тарски, Амфилохије Иконијски, Кирил Јерусалимски, Григорије Назијански и многи други.

Председништво је добио Мелетије, који је, при отварању Сабора, имао међу присутнима највиши ранг. Први предмет саборског рада беше избор — потврда Григорија за епископа цариградског. У међувремену умре старац Мелетије. Пошто буде сахрањен уз велике почасти, председништво на Сабору добије Григорије Назијанзин, који је сада постао признати епископ Цариграда — Новога Рима. Његова озбиљна жеља беше да се прво реши антиохијски спор. Пошто у томе није добио подршку, а и због других разлога, Григорије се захвали Сабору, опрости се са Цариградом, и вратио се у своју постојбину, где је остатак свога живота провео у студијама и самоћи. Тиме је епископска столица у Цариграду била поново упражњена, и Сабор је морао приступити њеном попуњавању. За епископа буде изабран и посвећен Нектарије, који преузме руководство Сабором, који је сада приступио решавању главног предмета. Пошто је 36 македонијевских епископа напустило Сабор, преосталих 150 православних епископа осудише македонијевство (духоборство), полуааријевство и аријевство, и допунише Симбол вере донет у Никеји. Та

ко је настао Никео-цариградски симбол, назван тако по месту где је одржан I (325. г. у Никеји) и II (381. г. у Цариграду) васељенски сабор.

Тако је саборно сазнање васељенске Цркве, побуђено потребама времена, саставило, на основу божанског учења светог Откривења, и симвOLA древних апостолских цркава, општеобавезни, завршни, неизмењиви Символ вере, у коме је изнето учење Цркве о Светој Тројици..

У њему су једном за свагда изложене главне доктрине истине богооткривене вере. Зато га је васељенска црква признала и објавила за неизменљиви образац вере свих времена. Општу обавештеност и неизменљивост Никео-цариградског символа потврдили су потоњи Васељенски сабор. Тако су оци IV васељенског сабора (451. г.), по прочитању овог Символа, једнодушно и једногласно изјавили: „То је вера Отаца! То је вера Апостола! То верујемо сви ми; то верују православни! Анатема ономе који друго верује!”

Драгослав Степковић

*ХРИШЋАНСКА ЦРКВА је заједница људи који у Исуса Христа верују као Сина Божијег и Спаситеља света. Цркву је основао сам Господ Исус, Он је и глава Цркве (Кол. 1:1). Чланови Цркве су ујединjeni истом вером и надом у Господа Исуса Христа, и освећени истим св. тајнама. Црква има два крила: видљиво и невидљиво. Својом телесном смрћу чланови Цркве се одвајају од својих тела, али не и од тела Цркве. Дакле, они умрли не престају бити чланови-ма Цркве, само ако су живели као хришћани. Они, дакле, који су умрли са вером у Христа, чине не-видљиво крило Цркве.

Велики патријарх Гаврило

1881 – 1981.

Ових дана се навршава сто година од рођења патријарха српског Гаврила. Верујемо да ће се о стогодишњици рођења много више рећи и написати о овом великом српском патријарху него што је то досада урађено у оквиру Српске православне цркве. С правом би се могло очекивати да ова година буде јубиларна година патријарха Гаврила, да му се макар на тај начин одуже његова Црква и Народ за молитве, оданост, мучеништво, самопрегор и жртве које је показао и поднео као одани син, митрополит и Српски патријарх.

* * *

Патријарх Гаврило, крштено име Борбе, рођен је 17. маја 1881. у морачком селу Врујцима, Црна Гора. Основну школу је завршио у манастиру Морачи код свога стрица познатог архимандрита Михаила Дожића-Меденице, који је у току школовања улио у душу младог Борбе љубав за монаштвом. Склоност ка монаштву и најраније школовање код стрица у манастиру Морачи били су одлучујући при избору животног пута младог Борбе. После Мораче одлази у Београд где је учио гимназију, а затим се уписао у Богословско-учитељску школу у Призрену. После завршене Богословско-учитељске школе постављен је за секретара Високих Дечана и за учитеља при овом нашем чувеном манастиру. Ускоро, 1904.

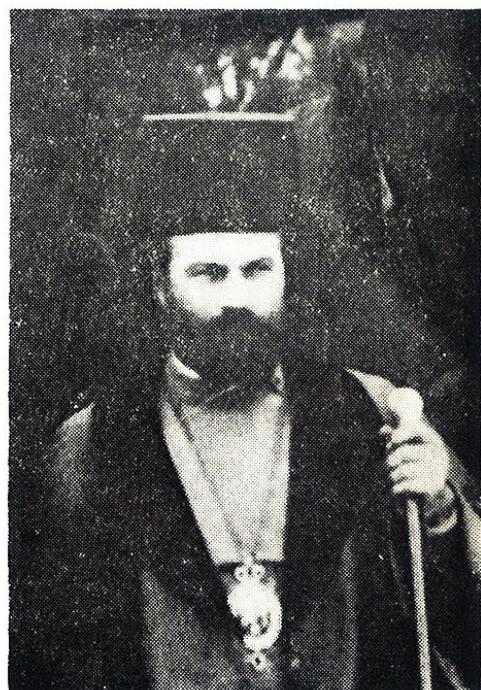
године, одлази на теолошке студије на Халку — Цариград, а 1905. године прелази да студира на Атинском богословском факултету. Пре полагања докторског испита провео је неко време на студијама у Швајцарској. Докторирао је 1909. године на Атинском богословском факултету, да би после положеног докторског испита био постављен за секретара манастира Хиландара у Светој Гори. У Хиландару је остао кратко време.

Жеља за монашким животом, која је почела да тиња још у манастиру Морачи, врло рано је претворена у стварност. Као несвршени ученик Призренске богословије замонашио се у манастиру Сићеву, добивши монашко име Гаврило. У чин јерођакона и јеромонаха рукоположио га је епископ нишки Никанор. Врло лепо је речено: „Од данашње Југославије биле су слободне само Црна Гора и Србија. У слободној Црној Гори родио се Борбе, а у слободној Србији Гаврило“. Од тога времена он почиње и формално да живи монашким животом. Такав ће живот спроводити све до своје смрти. Манастири у којима је живео и подвизавао се, сваки је дао свој удео у формирању будућег Српског патријарха. У Морачи је био ученик. У Високим Дечанима је био учитељ и ученик, вођен и друге је учио и водио. Знање је преносио на друге, а сам је учио под сводовима храма, у коме лежи Свети Краљ, све оно што није могао из књиге научити. Боравак у Хиландару значио

је много за младог Гаврила. То је била и последња фаза његовог монашког стасања. Сазревао је на месту које је Свети Сава собом осветио.

Попут Светог Саве, архимандрит Гаврило излази врло рано из манастирске тишине и креће у свет да се бори против свих недаћа у њему. Није се бојао да закорачи на тежак пут којим ће храбро ићи у току целог свог живота. А тај пут — његов пут, био је врло тежак и трновит. Архимандрит др Гаврило изабран је 1. децембра 1911. године за митрополита рашко-призренског и скендеријског, а хиротонисан је 4. децембра. На овом положају је остао до краја Балканског рата. Као млад митрополит нашао се, дакле, у центру догађаја Балканског и Првог светског рата. У тим ратовима, с вером у Бога, храбро подноси све што га је сназило. У Првом светском рату, сада већ као митрополит и архиепископ пећки, помаже на сваком месту где је помоћ потребна. Храбри српску и црногорску војску где год је стигао. Да би помогао војсци што више, организује службу Црвеног крста. На тај начин многи рањени, болесни и изнемогли војници су спашени. Као митрополит храбро остаје са својим народом да сачека улазак аустро-угарских трупа у његову Митрополију. Ни њега није мимоишљо пројектство од стране окупатора, тако да је рат провео у заточеништву изван своје Митрополије. Тиме је био прекинут његов рад на оживљавању

Др Гаврило (Дожић) као митрополит рашко-призренски 1912. године

Његова светост
патријарх српски
Гаврило

Слика доле:

Патријарх Гаврило са епископијама мукачевско-прјашевским др Цамаскином (Грданичким) — на слици десно, и викаром сремским Савом (Трајанићем) — лево, на слави Вазнесењске цркве у Београду 1938. године

црквено-народног живота у Пећкој митрополији и попуњавању Пећке патријаршије и Дечана младим и способним монасима.

После смрти митрополита црногорског Митрофана, Свети архијерејски сабор је изабрао за новог митрополита црногорско-приморског др Гаврила, који је свечано устоличен на Цетињу 2. марта 1921. године.

Нови митрополит велику пажњу поклања Цетињској богословији. За свештенство показује изузетну бригу, али од њих тражи да испуњавају своје обавезе. У исто време свим силама се залаже да им обезбеди добре услове за рад. Познат је случај залагања свога звања и положаја, у случају да се не изађе у сусрет његовом захтеву за материјално обезбеђење свештеника. Тек када је ово питање позитивно решено, митрополит Гаврило је поново преузео управу своје епархије, којом је после његовог повлачења администрирао епископ захумско-херцеговачки др Симеон. У нашој новијој историји, поред епископа тимочког Мелетија, једино је митрополит Гаврило био спреман да и свој положај жртвује за своје свештенство.

Посебну бригу је митрополит Гаврило посвећивао својим манастирима, а у Цетињском манастиру, његовој митрополитској резиденцији, во-

митрополитском престолу. Уз највеће црквене и државне свечаности он преноси Његошеве кости у обновљену капелу.

У животу наше Цркве митрополит Гаврило увек је имао врло видну улогу. Простор нам не дозвољава да о томе опширио пишемо, али ћемо се задржати само на једном случају. Године 1923. сазван је у Цариграду свеправославни конгрес на коме је, поред осталих питања, решавано и календарско питање. На овом конгресу је усвојена једна „веома стручна и документована студија по питању реформе календара“ коју је поднео митрополит Гаврило с тим, што је она саопштена и Савету друштва народа.

После изненадне смрти патријарха Варнаве, за трећег патријарха обновљене Српске патријаршије изабран је, 21. фебруара 1938. године, митрополит Гаврило, за кога је један турски лист рекао: „Срећан је тај српски народ и та земља Србија кад има овакве људе, јер када су им владике овакве а какви ли су им тек онда генерали и војсковође“.

Архијерејство патријарха Гаврила било је у времену тешком и мутном. Доласком на нов положај у његовој души и његовом раду ништа се није изменило. У њему је и даље прави монах и истакнути син Српске православне цркве и њенога народа. Неустрашив, неумoran и упоран наставља свој рад, сада само на ширем плану. У врло кратком времену потпуно санира финансијске прилике Српске цркве. Не одступа од својих

дио се прави монашки живот. Свети Петар Цетињски је стално присутан и прати живот митрополита Гаврила, који у њему има достојног наследника.

Обнављањем Његошеве капеле на Ловћену, митрополит Гаврило се одужује митрополиту Петру Петровићу Његошу, свом предшаснику на

Патријарх Гаврило у Крагујевцу 1938. г. — дочек Патријарха пред Саборном црквом

замисли из првих дана свога архи-
пастирства, да само са морално
и интелектуално јаким и оданим све-
штеницима Српска црква може ус-
пешно радити и напредовати. Као да
је пророчки осетио страхоте које ће
доживети и преживети Српска црк-
ва. Да би се остварио добар квали-

тет свештенства потребно је да кан-
дидати понесу што више по-
божности и знања из бого-
словија и са Богословског факултета,
а не да та виша школа буде копија
неке стране академије. Знао је да то
може бити само лоша копија и као
таква неће бити оно што треба да је.

Гестаповци хапсе Српског патријарха у манастиру Острогу, априла 1941. год.

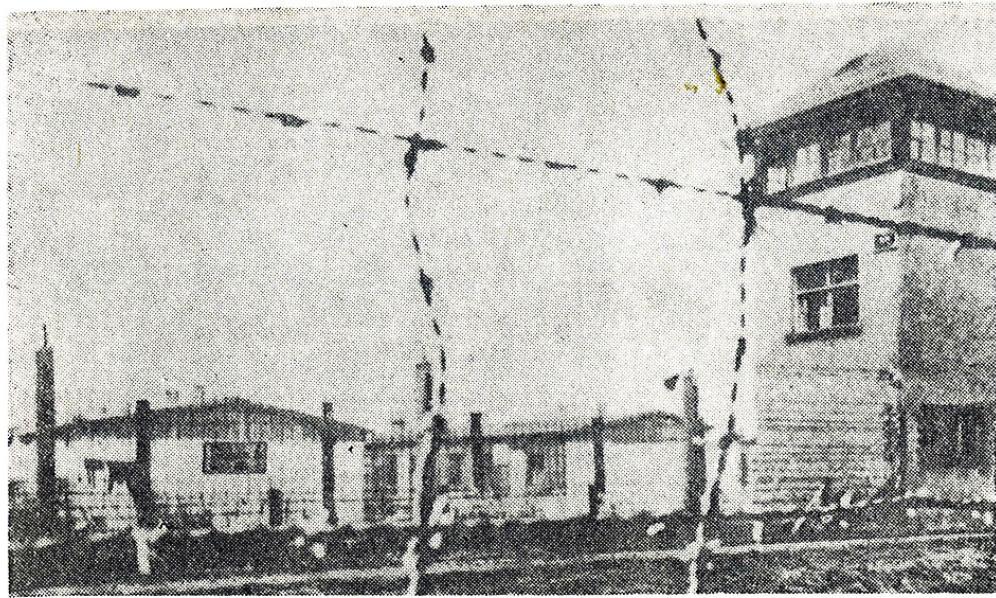

О његовој великој бризи за цркве-
ну просвету и културу сведочи и
Музеј Српске православне цркве у
Београду, за чије се отварање вео-
ма залагао. Тада је временом добио
потпуну физиономију и данас спада у ред богатијих и уређенијих
музеја у Београду.

Његовим настојањем сазидана је
у Сремским Карловцима нова зграда
за Патријаршијску библиотеку, у ко-
ју се ова никада није уселила, јер
је убрзо дошло до рата, а потом и
до национализације зграде.

Почетком 1941. године патријарх
Гаврило се залаже за подизање „За-
вода за образовање болничарки при
богородичном манастиру Св. Ваведе-
ња на Топчидерском брду“ те је у
ту сврху у буџету цркве предвиђена
сума од 8,000.000 динара.

Када је навршио четрдесет година
свештеничке службе, 18. марта 1940.
патријарх Гаврило пише Св. арх. си-
ноду: „Благодарни Господу Богу за
све дарове којима је Нашу смерност
удостојио, Ми желимо да четрдесетогодишњицу Наше свештеничке
службе обележимо једним скромним
завештајем под именом: „Фонд па-
тријарха српског Гаврила за потпо-
магање беседништва“. За ову сврху

дајемо као основну главницу поменутог фонда сто педест хиљада динара, којој ће се неприкосновеној главници сваке године додавати једна петина од чистог годишњег интереса".

Вртлог Другог светског рата не само што је захватио и патријарха Гаврила, него он постаје једна од истакнутих фигура тих догађаја. Ратне године је провео као заточеник немачких окупационих власти и то у Београду, манастиру Раковици и Вождовици, а најзад и у злогласном логору смрти Дахау.

У мају месецу 1941. године заточеног патријарха Гаврила посећују у манастиру Раковици изгнани митрополит скопски Јосиф, викарни епископи: моравички Арсеније и будимљански Валеријан. Том приликом, патријарх Гаврило моли митрополита Јосифа „да помогне викарне епископе, а нарочито у питању смештања свештеника избеглица”.

Седмог јула 1941. године заточеног Патријарха посећују у Раковици и чланови Св. архијерејског синода, којима патријарх Гаврило каже: „А

ви, браћо архијереји, у овим чемерним данима штогод учините, учинићете за добро народа и то ће вам се признати, само не заборавите да сваки за себе носи одговорност”.

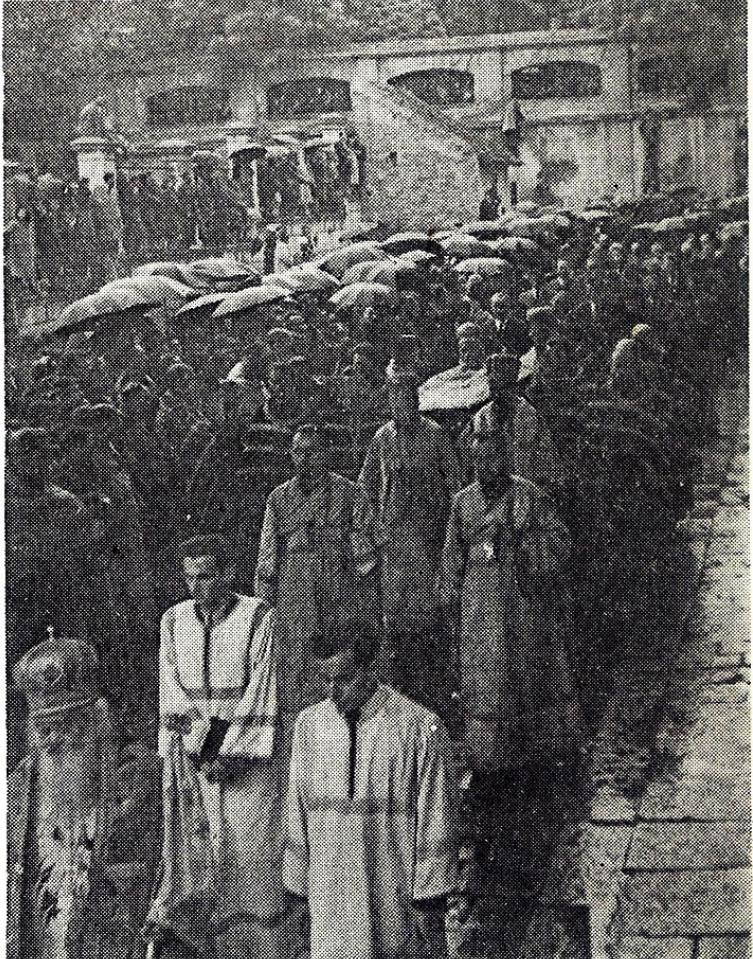
После више од пет година робовања и „невольног бављења ван Отаџбине наше”, патријарх Гаврило се вратио преко Прага (а не преко Цариграда, Атине и Софије, како неки ових дана пишу) у Београд 14. новембра 1946. године. Вративши се исцрпљен, болестан, и обневидео, он свим снагама настоји да помогне својој напађеној и ратом разореној Цркви. Већ о Божићу исте године он пише својој пастири и каже: „На жалост, дошавши у земљу, душа Нам се потреса посматрајући тешко стање наше Цркве и нашег народа, стања које је оставио овај рат, најстрашнији, који је икада видео свет. Јер је рат разорио многе и многе наше храмове и манастире, многе наше народне светиње, јанео огромне материјалне штете и уништио животе многих наших најближих и најмилијих. Рат није поштедео ни животе многих српских архијереја, стотина свештеника, Ђакона, монаха и монахиња, многе стотине хиљада нашег српског православног народа, чије су драгоцене жртве узбудиле цео свет и изазвале опште гнушање и осуду против окрутних непријатеља српскога рода”.

Г о р е:

Злогласни концентрациони логор Дахау у коме је био заточен и српски патријарх Гаврило.

Д е с и о:

Са сахране патријарха Гаврила 1950. г. У првом реду је митрополит скопски Јосиф (Цвијовић); чтец у белом стихару иза митрополита је данашњи епископ шумадијски Сава.

На првом послератном заседању Св. архијерејског сабора (1947.) патријарх Гаврило са својом браћом архијерејима занавља архијерејско сословије избором шест нових архијереја.

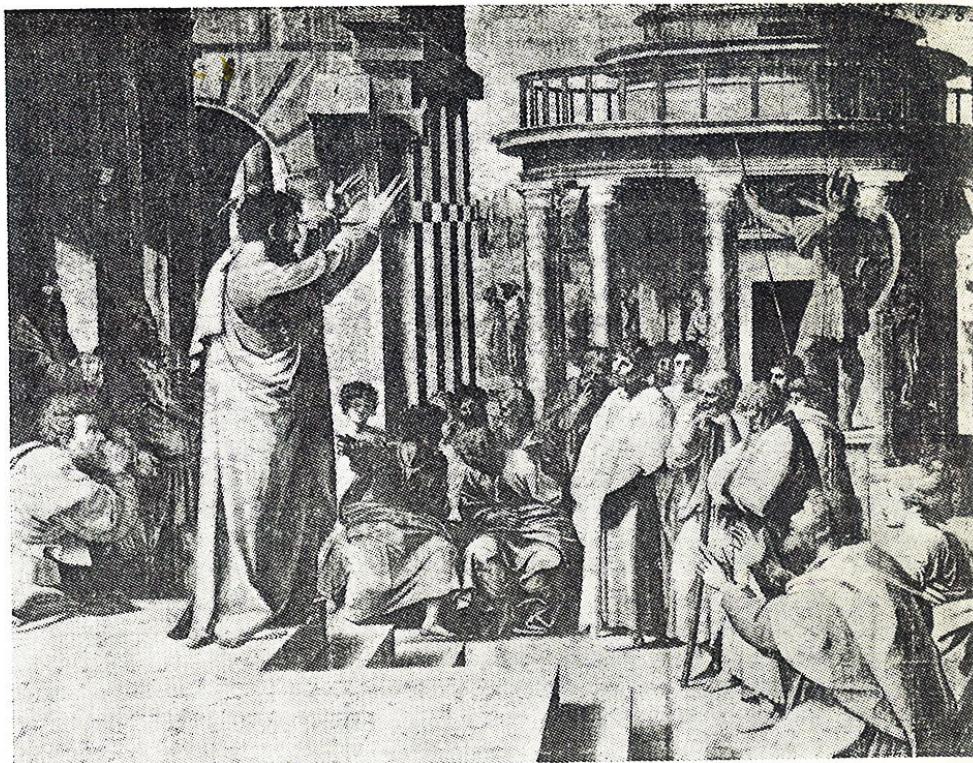
Још 1940. године, пролазећи кроз Плевље, патријарх Гаврило је имао прилику да чује „желье из онога краја, да би тамо требало обновити Будимљанску епархију са седиштем у једним од центара Санџака и сматра ове жеље пуно умесним и оправданим, јер је тај крај далеко од својих садашњих црквених центара”. Зато, на овом првом Сабору, на његов предлог обнавља се Будимљанска епархија, коју је основао Свети Сава. Међутим, Патријарх иде још даље. На његову жељу обнавља се Епархија сремска и оснива нова Епархија шумадијска. Заиста јединствен случај у нашој новијој историји, јер један поглавар Цркве даје иницијативу за умањивање његове Архиједецеze и оснивањем двеју епархија. Тако да се види колико су ове одлуке биле далекосежне и мудре.

У јулу месецу 1948. године наш велики Патријарх узима учешће на саветовању поглавара свих аутокефалних православних цркава. Участници овога саветовања радили су у плену и у посебним комисијама. Како у комисију о Римокатоличкој цркви није ушао нико из наше делегације, патријарх Гаврило је најенергичније протестовао и затим је место председника било додељено митрополиту скопском Јосифу. Још једном се овде чуо енергичан глас патријарха Гаврила. Наиме, узео је у заштиту Српску православну епархију будимљску која постоји 400 година не као диаспора, већ као организована епархија у саставу Српске православне цркве.

Сачувавши јединство Српске православне цркве, Патријарх је изненада преминуо 7. маја 1950. године. Заиста је могао мирно отићи из овога света, јер је његов рад уродио плодом и то најбољим. Све своје талente умножио је до максимума. Искрено је ожален од своје браће архијереја, од којих је био и вољен и поштован од нашег свештенства и нашег народа.

О стогодишњици његовог рођења ми га се захвално сећамо, јер смо у њему имали мудрог, опрезног и вазда будног кормилара Цркве.

Протојереј
др Недељко Гргуревић

Апостол Павле говори на Ареопагу у Атини, нацрт за таписерију који је радио славни уметник ренесансне Рафаело Санчио (1483—1520)

О чему је апостол Павле говорио у Атини?

(Одговор на питање Б. Вељанчића из Смедеревске Паланке)

На свом Другом мисионарском путовању 49(50) — 52(53). године апостол Павле је дошао у Атину, метрополу многобожачке науке, уметности и јелинистичког култа. Ту, у домовини најславнијих песника, говорника и философа античког света, требало је да објави „Христа распетога — Јудејима саблазан, многобоштима лудост” (1. Кор. 1:23), Христа који је свим заблудама донео праву истину и право спасење. А највећа заблуда човечанства било је многобоштво, коме је и сва уметност служила, па је у Атини било више идола него у другим градовима. Историчари Паузанија и Ливије сведоче да је у Атини било више статуа, храмова и светишта,

него у целој Грчкој, а Петроније у својим Сатирама са подсмећом каже да је у Атини лакше наћи једног бога него једног човека.

Доласком апостола Павла у Атину хришћанство се по први пут среће са многобожачком философијом и то баш са оним правцима који представљају најоптрију супротност хришћанском учењу, са епикурејцима и стојицима. Сем тога, у Атини је било мноштво странаца из Италије, Мале Азије, Египта и других земаља, који су ту дошли ради студија или провода. Имајући пред собом овакве слушаоце апостол Павле у чврстом поузданју стаје на Ареопаг, узвишену место западно од Акропола, и држи говор у ком је античка финоћа спојена са верском оштроумношћу, и

Скупштина злих духова

који служи као сведочанство његове апостолске мудрости и речитости. Он полази од опште људске тежње једном правом Богу — која је била изражена и у основи многобоштва — и објављује тога Бога; говори о Његовом бићу, односну према свету и човеку. Полазна тачка била му је чињеница да су Атињани поред Зевса, Атине и многих других божанстава, поштовали и једног непознатог бога, да он постоји. Апостол Павле у томе види наслућивање једног Бога који је узвишенији од свих божанстава које су многобошки поштовали. И у највећем помрачењу многобошки нису изгубили идеју о једном Богу. Оно што је многобоштво назирало апостол Павле сада јасно објављује.

Беседа апостола Павла на Ареопагу, коју нам еванђелист Лука излаже у Делима апостолским 17:16—32, садржи теологију (стих 24—25), антропологију (стих 26—29) и христологију (стих 30—31). У свему многобожачки свет чује нешто сасвим ново. У теологији — да је Бог апсолутно и самобитно биће, Творац и Сведржитељ света, који је створио свет из ничега као несебични дародавац живота и свакога добра. У антропологији — је Бог свуда присутан, сваком појединцу веома близак, тако да га свако може осетити у дубини свога бића и у свом животу; људи, једини од свих створења воде порекло од Бога, коме су сродни и слични. У христологији — да Бог позива све људе без изузетка да измене своја гледишта, јер Бог неће вечито праштати људске заблуде и грехе; суд над грешницима поверио је Исусу Христу, који је људе научио правој вери.

Апостолови слушаоци у Атини, људи предани чуљности, помрачена разума и површинских софизама, показали су се непријемчиви за узвишене хришћанске истине, тако да је његова беседа остала без већих резултата. Ипак су поједини људи у Атини пристали уз апостола Павла и тако је прво семе хришћанства и ту посјетило.

Др Емилијан Чарнић

Једнога дана Сатана, вођа злих духова који обитавају у овом свету, одлучио је да их све позове да узму учешће у раду једне врло важне скупштине.

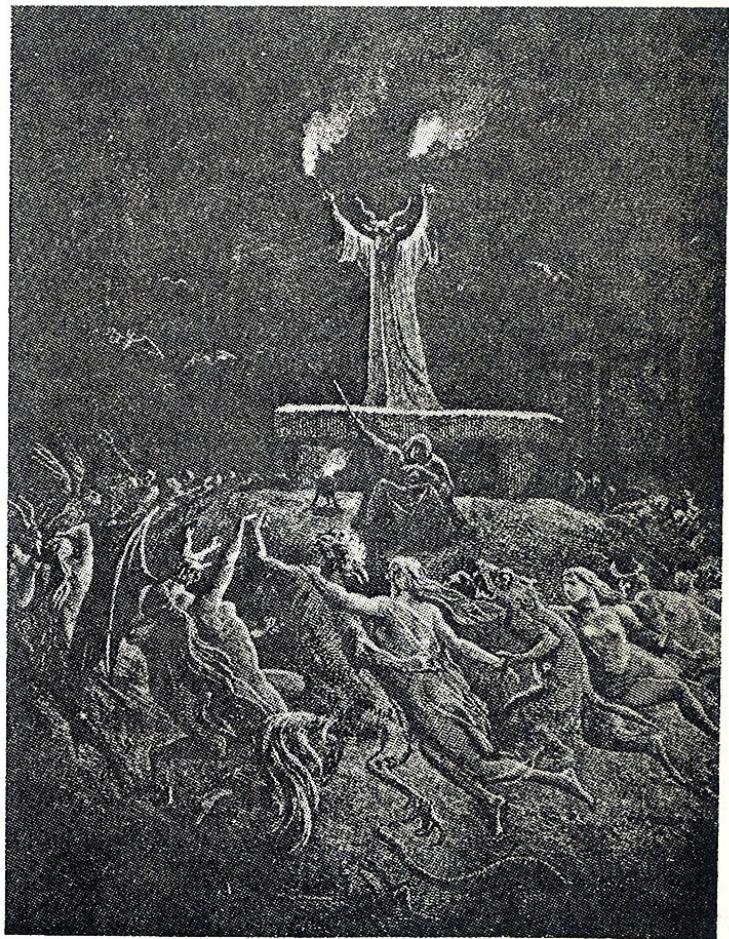
На основу предвиђеног дневног реда, сви зли дуси који су желели да учествују на овој скупштини, морали су да припреме извештај о својим изванредно штетним активностима међу људима. Тада, на основу њиховог искуства у деструктивном раду, скупштина ће настојати да усвоји нов, још ефикаснији метод за уништење људских душа, како би се оне спречавале да постигну спасење.

Када је скупштина отворена, сви су зли дуси били мишљења, да су своје дело у свету изванредно извршили и надметали су се међусобно у добијању признања од председавајућег Сатана. Чланови скупштине су пажљиво слушали говорнике, очекујући да виде да ли ће њихова излагања наићи на одобравање. Сатана, њихов заједнички врховни управљач, водио је рачуна о реду скупштине, оцењивао је њихове извештаје, давао коментаре и сугестије.

Један зли дух је устао и овако се хвалио:

„Ја сам усрередио сва моја настојања међу људима, на рушење вере у Бога, вере у бесмртност на уништавање свих духовних вредности. Ја сам им тврдио да су веру у Бога и бесмртност измислили они који су били на власт са жељом да завладају неуким масама, како би их потом експлоатисали. Ја сам учинио све што је било у мојој моћи да убедимо свет, да нема очевидног доказа да је човек бесмртан, да нема живота после смрти и да нема казне за почењена зла у овом свету. Ја сам убедљиво говорио, да ће сва људска бића умрети и иструлети у земљи, без обзира да ли су краљеви или просјаци, добри или зли. Нема смисла правити разлику између праведног и неправедног, добrog и лошег, моралног и неморалног. Зашто би требало да неко утроши свој живот да би се владао по мерилима добра, поштења и моралности, када је много лакше и згодније живети и себично уживати у свима задовољствима овога света?“.

„Широк је пут који води у пакао а поплочан је добрим намерама које никада нису остварене у животу...“

Његов говор је био пропраћен бурним аплаузом и поздрављен одобравањем. Тада је председавајући, главар свих злих духова устао, обратио се говорнику и рекао:

„Твој успех и није био тако велики као што ти претпостављаш. Ти си, очевидно, заборавио, да сва људска бића имају један урођен дар који се зове савест. Она их стално убеђује и подсећа да постоји врховно биће које се зове Бог и зато сви они имају веру, да ће после смрти, у другом животу морати да положе рачуна о своме раду у току њиховог земаљског живота. Ти ниси увидео, да људи не чине само строгу разлику између праведног и неправедног, добrog и лошег, моралног и неморалног, већ се неодољиво диве праведности, добру и моралу, чак и онда када су далеко од свега тога. Не само то, они мрзе оно што је лоше, зло и неморално, иако имају обичај да то чине. Судећи на основу твојих аргумента, број оних који нагињу у пропаст није баш тако велики, а интелигенција таквих мора бити заиста врло ниска. Стога, понављам, није могуће да је твој успех тако велики као што мислиш!“

Затим је други зао дух добио реч и задовољно се почeo разметати.

„Ја сам сигуран, рече он, да сам ја учинио много више у разарању људских душа него ли мој предговорник. Ја сам себе испробао у рушењу ауторитета Библије — тог чврстог бедема међу хришћанима. Ја сам их подсећао, да је време у коме живимо време знања, технологије и цивилизације. Ја сам их уверавао да ту нема никаквог смисла да се чита књига која је написана пре неколико хиљада година за неке примитивне људе. Та књига је комплетно застарела. У поређењу са научним публикацијама садашњег времена, она изгледа као збирка лепих прича. Стога, рекох им, било би глупо веровати у библијско учење. Ја сам им стварао предрасуде, да образовани и цивилизовани људи данас треба да гледају само у правцу нечег новог, одговарајућег данашњег времена, а не на оно што је било у давној прошлости што представља застарелост.“

Опет се широм скupштине проломио снажан аплауз. Сви до једног су били веома задовољни даровитим говорником и методом који је он употребио у разарању духовног живота хришћана.

Међутим, опет устаде лукави и икусни председник скupштине да процени говорникова достигнућа.

„Ако мислиш да си много доприneo у разарању људских душа, ти си у великој заблуди. Библија је као гранитна стена која се не може лако поткопати, као што ти мислиш. То је чињеница о којој се не може расправљати. Библија садржи вечне истине, које су реалне и као такве увек нове, савремене и променљиве и данас, као и пре две хиљаде година. Једначина „два и два су четири“, као што је познато, истина је данас као што је била и пре две хиљаде година. На исти начин су и религијске истине Библије неизменљиве истине, без обзира на пролазност времена. Сви они који се напрежу да постигну духовне вредности, свесни су да Библија представља неопходну помоћ у таквом подухвату. Њена вредност се не може умањивати. Заиста, ти си имао муке да се нечим мало похвалиш!“

Ова критика врховног вође пала је на ентузијазам скupштине као хладна вода. Сви присутни зли дуси су се осећали сметени и постићени што су журно и срдачним одобравањем наградили говорника, а сада се показало да је цео његов рад био безвредан.

Када је комешање престало, устао је наредни зли дух и о свом раду дао следећи извештај:

„Ја сам свуда говорио људима о Богу и саветовао им да верују у Бога. Подсећао сам их да је смрт као врата кроз која људска душа прелази из једнога живота у други, где ће сваки од њих морати да да испрпан обрачун о свом земаљском животу. Ја сам им, даље, рекао, без икакве резерве, да је Библија стварно велика књига, која садржи све што је у вези са духовним животом. Тиме сам стекао и за све време уживао њихово потпуно поверење. Затим сам, им на крају обично, шаптао у уши да не треба да се брину за своје покажење и духовну обнову, јер за то још имају доста времена. Стога, нека уживају у свим земаљским задовољствима!“

Цела скupштина је била пренеражена овим извештајем, јер је њиме безрезервно потврђена важност Библије и хришћанског учења. Чланови скupштине су једногласно изразили највеће неслагање и гнев.

Када је Сатана привео крају њихову демонстрацију и бурно неслагање он је себе најавио као говорника.

„Ти си учинио, рече Сатана сијајући задовољно, више него сви они својим деструктивним радом. Бацио

си мрежу којом ћеш уловити највећи број људи. Заиста, ништа није фаталније за људску расу, него стално одлагање добрих дела и показања. Сви ви морате имати на уму и сећати се, да је широк пут који води у пакао и да је он попложен добрым намерама. То су добре намере које никада нису остварене у животу.

Свако људско биће зна и сувише добро шта је зло. Многи од њих, на пример, негују добре намере и узлудно је ратовати против тога. Наш главни задатак је да их уверимо да се не журе и не прибегавају вршењу добрих дела, већ да достојанствено планирају то за каснија, боља, згоднија и угоднија времена.

Пустимо их, у међувремену, да и даље уживају у њиховим похотљивим искуствима.

Пустимо их да сањају у свом срцу, пуном задовољства, о божанским стварима.

Ако успемо да то постигнемо, ми ћемо их уловити у наше мреже и они ће бити наши!“

Протојереј Милан Поповић

НАШИ МАНАСТИРИ

Манастир Рођење Богородице Ивковић која Светозарева

На благим огранцима планине Јухора, на петнаестом километру од Светозарева, у плодном Темнићу, налази се древни манастир Ивковић.

Према народном предању манастир је основао кнез Лазар, и даровао га своме каванџији Ивку, који је у њему дуго времена живео и подвизавао се.

Усмено предање, које се преноси с колена на колено, говори да је у овој планинској котлини било неколико манастира. Тако се помиње и манастир Беочин — по коме је и село Беочин добило свој назив. Када су Турци разрушили манастир Беочин, братство овог манастира је на-

пустило ове крајеве и прешло у садашњи сремски манастир Беочин — задржавши, тако, име свог првог манастира. У ту групу манастира спада и манастир Ивковић.

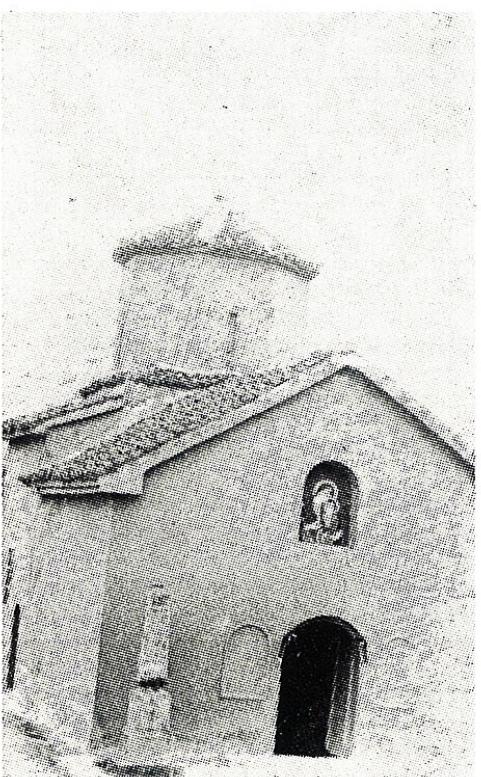
Један од најстаријих записа сачуван је на једном великом каменом крсту који се налази у олтару испод св. престола. Али запис није ни до данас одгонетнут.

На великому Еванђељу из 1757. године, које је штампано у Кијево-песчарској лаври, у Русији, није, на жалост, ништа записано. На једном стајром Псалтиру записао је: „Сеј Псалтир, даде Стојана из Беочића, мати јереја Симеона Захарића, 30. маја 1843. године”.

На празничном Минеју стоји записано: „Ову Божанствену књигу именујем: празнични Минеј, приложки Јеротије Величковић, житељ вукмановачки, М. Ивковићу, купио за 120 гроша, за свој вечити спомен, живима за здравље а мертвима за душу, 25. маја 1860. године, у Вукмановцу”. А на старом птилури пише: „За спомен своји родитеља приложи овај птил M. Ивковићу, Мил. Раденковић 1861. године”.

По стручном мишљењу Николе Кусовца иконостас цркве је из 1840. године, а радио га је молер Јања. Од старијих икона сачувана је само једна на дрвету на којој је представљено „Успеније Пресвете Богородице”.

Манастирска црква Рођења Богородице у Ивковићу

Рад је непознатог уметника. Ова икона је једна од најстаријих у овом крају, али није стручно заштићена и конзервирана.

Пре осам година црква је, са спољашње стране, рестаурирана, и тек тада је могло да се види да је још старијег датума него што се претпостављало. Зидови цркве су урађени од речног камена белутка из реке Жупањевке, која протиче у близини манастира. Камен је врло вешто, у правим редовима, узидан, што потврђује да су манастир зидали искусни мајстори. Камен је затопљен врућим кречним малтером, тако да се и данас, после толико времена, држи у веома добром стању.

Приликом рестаурације цркве пронађени су људски kosturi, што сведочи да је око цркве некада било гробље. Све ово иде у прилог мишљењу да је црква много старијег датума него што се мисли.

Ивковић је у прошлости вршио своју светлу мисију, окупљајући српски народ овога краја на молитву, а и на разне договоре, како у доба Коче Анђелковића, из 1788. године, тако и у доба Карађорђа 1804. године.

Поуздано се зна да је при овом манастиру постојала и школа, која је народ овога краја просвећивала и описмењавала. Због своје улоге у народу Белице, Левче и Темнића манастир Ивковић је био на турском нишану. О томе стоји записано у Путешевијима Јоакима Вујића: „Манастир Ивковић је по предању подигао кнез Лазар, а обновио га је Ивко Кованција. То је био леп манастир са четири кубета и звоником. Турци су га разрушили. Данашња црква је „веома мала” и служи као мирска црква”

Међутим, све што је до сада записано о овој старој цркви још није све испитано. И даље се чека да стручњаци открију ко је ктитор и када је подигнута?

Судећи по свему што је могло да се запази до сада, приликом рестаурирања храма са спољашње стране, види се да садашњи храм није рушен јер нема развалина.

Битно је, ипак, да се у овој старој цркви, која је посвећена празнику рођења Пресвете Богородице, и данас служи света Литургија. Народ је посећује, помаже и одржава, а време ће можда, отворити и тачније податке и појединости.

о. Слободан М. Милановић

АПОСТОЛ на српском језику

Апостолом се назива богослужбена књига која садржи одељке из Дела апостолских и Апостолских посланица, намењене читању на богослужбенима и обредима Православне цркве.

Апостолске посланице су први хришћански списи који су читани на богослужбеним и молитвеним скуповима. Усмена проповед и посланице биле су средства исте вредности, којима су људи придобијани за ново откривање. „Стојте чврсто и држите се науке коју смо вам предали речју или посланицом” — пише апостол Павле Солунјанима (2. Сол. 2 : 15), а од Колошана тражи: „Кад се ова посланица прочита код вас, постарајте се да се прочита и у Лоадикијској цркви, а и ви да прочитате посланицу из Лаодикије” (Кол. 4 : 16). Цркве су послушале овај Апостолов савет, па су преписивале апостолске посланице и међусобно изменявале, тако да је већ крајем првог века свака већа хришћанска црква имала збирку њихових преписа.

Од апостолског доба па надаље читање одељка из Еванђеља, Дела апостолских посланица, остало је саставни део недељних и празничних богослужења, а доцније и других црквених обреда. У ту сврху новозаветни списи су подељени на перикопе, одељке, па су и сврставани у посебне књиге, лекционаре.

Сви новозаветни списи првобитно су били намењени читању пред целим црквом; изузети су они који су упућени појединим личностима. Зато је битно да се читају на језику који црква разуме. Овај услов је задовољен преводима Светог писма Новог завета на језике свих народа до којих је хришћанска вера допрла. У нашој новијој историји чита се на црквенословенском језику, који народ у цркви не разуме. Зато се пре више од једног века осетила потреба да се одељци Светог писма Новог завета, који се читају на богослужбенима, учине народу разумљиви и приступачни. Колико нам је познато, први који се потрудио да задовољи ту потребу био је бачки епископ Платон (Атанасковић). Он је са црквенословенског језика превео поменуте одељке и на оба језика објавио као: „Апостоли и еванђеља у празничне и недељне дане

Црквени грб на старим улазним вратима Успенске саборне цркве у Крагујевцу

преко целе године са преводом српским и са пет слика, за школску и домаћу потребу" (Нови Сад, 1856). Из предворова издања 1878. (Нови Сад) сазнајемо да је прво издање било 1856. године и да је у времену од 1856—1878. године ова књига „неколико пута била препштампавана“. „Како су потоња издања ове књиге, нарочито после смрти њеног уредника, епископа Платона — без сваког критичког књижевничког надзора излазила, поремећен је у њој како текст

црквенословенски, тако и још већма изопачен је превод српски, који је и онако већ мештимице застарео спрам језика нам у књизи данашњег. Зато смо ми, издајући књигу ову ианово на свет, старали се, те је текст црквенословенски по аутентичној књизи црквеној поправио овдашњи нам свештеник један, а превод српски су прерадили и на нови правопис превели двојица књижевника наших, који се у језику српском разумевају. Још смо превод тај удесили са црквенословенским напоредо, као што је и у првом издању, а не једно за другим као у потоњим". Сарајевски катихета Гаврило Бољарић прегледао је и поправљао оба текста и приредио ново издање у Панчеву 1894. године. Три године доцније приређено је једно издање у Великој Кикинди 1897. године. Одавде се види да је ова књига била добро примљена и прихваћена не само у Бачкој епархији него и у Банатској. Њена многа издања сведоче о великој и највећој потреби да се Свето писмо у цркви не само слуша него и разуме.

Рад епископа Платона продужио је, проширио и усавршио бачки епископ др Иринеј (Бирић) својим преводом празничних служби, који је објавио као „Недеља свете Педесети-

це“ (Нови Сад, 1942). Ова књига није намењена само домаћој и школској употреби већ и богослужбеној, што пракса Бачке и Банатске епархије потврђује.

У духу ове преводилачке традиције вршачки прота Душан Колар је објавио је Апостол на српском језику, на основу превода Вука Карапића и др Димитрија Стефановића (Вршац, 1972).

Сва поменута издања, од првог до последњег, врло су брзо и одавно распродана. Већ и ова чињеница служи као убедљив доказ да је припремавајућег новог издања са новим преводом највећа потреба, коју треба хитно задовољити. У ту сврху, на иницијативу и са благословом Његовог преосвештенства, епископа шумадијског и администратора Банатске епархије, господина Саве, Банатска епархија је објавила Апостола на српском језику (са антифонима уз Господње празнике) у преводу др Емилијана Чарнића.

Ово издање је веома лепо опремљено, у двобојној штампи на финим хартији. Цена примерку је 300,00 динара.

Поруџбине прима: ЕУО Банатске епархије, Улица Маршала Тита 26300 Вршац.

„Ако Господ хтедне живећемо и учинићемо ово“

6. маја — среда, Бурђевдан

КРАГУЈЕВАЦ — Архијерејска литургија у Саборној цркви почиње у 9.00 часова пре подне.

22. маја — петак, Пренос моштију св. оца Николаја

МАНАСТИР ДРАЧА код Крагујевца — Слава манастира — Архијерејска литургија почиње у 9.00 часова пре подне. Пева хор из Јасенова — Банат.

24. маја — недеља, Светитељи Кирил и Методије

СЕЛЕВАЦ — Архијерејска литургија почиње у 8.00 ч. пре подне.

14. јуна — недеља, Силазак Светога Духа

КРАГУЈЕВАЦ — Архијерејска литургија у Саборној цркви почиње у 8.00 ч. пре подне

15. јуна — Духовски понедељак

КРАГУЈЕВАЦ — Слава старе цркве. Архијерејска литургија почиње у 8.00 ч. пре подне. Пева хор из Сарајева.

28. јуна — недеља, Видовдан — Српски свети мученици

ОБРЕЖ код Варварина — Архијерејска литургија почиње у 8.00 ч. пре подне.

7. јула — уторак, Иванђдан

КОНАТИЦЕ — Архијерејска литургија почиње у 8.00 часова пре подне.

12. јула — недеља, Петровдан

МАНАСТИР РАЛЕТИНАЦ — Слава манастира. Архијерејска литургија почиње у 8.00 ч. пре подне.

ГОДИНА III
15 (3/1981.)

Каленић

издаје Српска православна епархија шумадијска.

Излази шест пута годишње

Уређује одбор. Главни и одговорни уредник:

Драгослав Степковић

Уредништво и администрација:
„Каленић“, Маршала Тита 67,
34000 Крагујевац
Телефон: 034/26-42

Текући рачун: „Каленић“
издавачка установа Епархије шумадијске. Број жиро-рачуна
61700-620-16-80691-14-62-00684-1
Југобанка — Крагујевац

Штампа: РО „Сава Михић“,
Земун, Маршала Тита 46—48.

Тираж 7000 примерака

Цена: 10.— д. по примерку

Годишња претплата 60.— дин. а за иностранство: 12 америчких долара